

[Servicios](#)

07 de mayo de 2017

[SUSCRÍBETE](#)Francesc J. Her

Levante

EL MERCANTIL VALENCIANO

Valencia
28 / 15°Castelló
26 / 14°Alicante
27 / 16°[Menú](#)[C.Valenciana](#)[Más noticias](#)[Deportes](#)[Economía](#)[Opinión](#)[Cultura](#)[Ocio](#)[Vida y Estilo](#)[Participación](#)[Multimedia](#)[EN DIRECTO](#)

Segunda vuelta de las elecciones presidenciales francesas / FÚTBOL (La Liga): Deportivo-Espanyol

[Levante-EMV](#) » [València](#)[Suscriptor](#)

1

El notari que preferia la gramàtica i els melons

Publicà llibres durant més de cinquanta anys ?Va fer obres jurídiques, gramaticals, col·loquis de llauradors i d'esdeveniments coetanis

Francesc J. Hernández | Departament De Sociologia Universitat De València | 07.05.2017 | 00:39

Al segle XVIII, el procés de castellanització lingüística estava molt avançat a les nostres terres. Un curiós personatge s'hi oposà, amb la consciència de ser «el únic mantenedor del materno idioma» (com va escriure en la carta dedicatòria de la seua obra «Qualidades y Blasones de la Lengua Valenciana», 1752). Fou Carles Ros Hebrera, un home de tarannà peculiar, que anava d

El notari que preferia la gramàtica i els melons

ací cap allà escrivint llibres i, sobretot, obretes menors sobre les classes populars. Vicent Pitarch les qualificà de «literatura de misèria» i té raó si entenem que misèria es refereix a la situació molt precària en la qual es trobava el valencià. El caràcter i l'activitat de Ros estan ben descrits al judici d'un contemporani seu, José Orga, que afirmà: «Era lo aire personificat i viu com ell».

Carles Ros va nàixer a València, el 4 de novembre de 1703. Un dia després fou batejat en l'església de Sant Nicolau. Fou fill de Manuela Hebrera i Vicent Ros, que vivien al carrer Calatrava. El pare era «notari apostòlic» des del 1699 i escriptur reial des del 1707, professions que també havia exercit el seu avi matern, Joan Hebrera. Carles Ros estudià a la Universitat de València, on fou deixeble de Tomàs Ródenas, eclesiàstic d'Aiora que potser li encomanà l'afició per les lletres. Segons Francisco Martí Grajales, amb tretze anys ja col·laborava Ros amb el seu pare. Com aquest, també exercí de notari el nostre peculiar defensor de la llengua. L'agost de 1733 fou promogut a notari apostòlic i el setembre de 1740 fou nomenat escriptur reial. Amb tot, sembla que autoritzà pocs documents al Cap i Casal, i sí ho va fer a Albal, Alaquàs, Benimodo, Catadau, Polinyà i Xiva. Potser fou, com va escriure Sanchis Guarner, un notari «d'escassa clientela».

Suscriptor | València

Contenido exclusivo para suscriptores digitales

Un inmenso patrimonio... ...sin recursos para su conservación

Un inmenso patrimonio... ...sin recursos para su conservación

La Universitat dispone de cien edificios, 750.000 metros cuadrados construidos y cuatro campus

El Botánico es otra de las joyas en espera

Encara que és difícil determinar amb precisió l'abast de la seua obra, podem considerar que publicà llibres durant més de cinquanta anys. L'estudi bibliogràfic del rector Eduard Genovés (ja esmentat a les Tafaneries de 15/5/2016 i 8/1/2017) només arreplega dos llibrets en valencià en els vint anys posteriors a la desfeta d'Almansa i el Decret de Nova Planta: precisament dos col·loquis de Carles Ros. Podem donar una ullada a la seua producció literària, tot distingint quatre grups d'obres.

En primer lloc va fer obres gramaticals. El 1732 ja publicà una «Práctica de Ortographia, para los dos idiomas Castellano y Valenciano», que encetà una important sèrie de llibres per dignificar les llengües i, sobretot, el valencià. Publicà textos d'ortografia a la manera de les novenes dels sants («nonnes», 1735 i 1737); diccionaris valencià-castellà (1739 i 1764); l'obra «Qualidades y blasones de la Lengua Valenciana» (1752), que es clou amb un parell de romanços en monosíl·labs, que mostren el seu domini lèxic: «No pot dir al lo que yò, / puix he vist lo que huì es vèu...»; «Corrección de voces, y phrases, etc.» (1771) i altres obres perdudes, com ara unes «Beceroles valencianes»; també va fer una «Norma breu» d'ortografia castellana, unes «Regles de retòrica» i un «Tratat de adages, y refranys valencians», molt modern didàcticament, perquè volia «fer cosa gustosa, que fàcilment se queda en la memòria». També reedità el «Llibre de les dones» de Jaume Roig.

L'esmentat José Orga, membre d'una família d'impressors, escrigué una anècdota que li havia contat el seu pare sobre aquesta preocupació de Carles Ros per editar llibres en valencià. Sembla que Ros va escriure també un «Diccionari general de la llengua», l'edició de la qual (probablement en la mateixa tipografia dels Orga) havia de ser finançada per l'ajuntament. Quan els originals estaven en impremta, l'editor reclamà diners a la corporació municipal «per a comprar les lletres que no existien ni llurs accents, aguts, greus i circumflexos». Però l'ajuntament no aportà la quantitat necessària per fer les adquisicions tipogràfiques escaients i Ros, segons el relat d'Orga, arreplegà enfurismat els seus papers i en «feu una falla de Sant Josep».

Un segon grup d'obres de Carles Ros són les jurídiques, generalment instruccions per a notaris o escrivans. Precisament el pare i l'oncle de José Orga, que signaven Joseph i Thomas, publicaren uns «Formularios de escrituras públicas» de Ros.

Uno de los elementos patrimoniales más destacados de la Universidad es el Jardín Botánico, que...

La ZAL se perfila para albergar un recinto fijo de festivales de música

La Zona de Actividades Logísticas cuenta con una bolsa de suelo de uso dotacional, próxima a la...

Todas las noticias de València

En tercer grup d'obres inclou aquelles que composà Ros sobre esdeveniments coetanis: «Relación de la grande avenida del rio Turia en 16 de Setiembre de 1731», l'aparició d'un cometa al cel el 1744, la proclamació de Ferran VI el 1746, l'execució d'una dona de 22 anys el mateix any o la consagració del bisbe Ascensio Sales Moreno a la catedral de Sagorbo.

El quart grup d'obres, sens dubte les més nombroses, foren col·loquis de llauradors, fets amb la pretensió, ja esmentada, de difondre el valencià d'una manera entretinguda. Els títols solen començar «Col·loqui graciós» o «Romanç entretingut» i parlen de les peripècies dels llauradors, que tenen pèrdues per no haver «avivat la llavor dels cucs de seda» o baralles «que solen passar entre les sogres i les nores». També de colombares o de pescadors de canya. En aquests llibrets de vegades Ros feia servir pseudònims (com «la Musa Lapera») o els deixava anònims. Martí Grajales escriu: «También se le atribuyen gran número de romances de valientes, de enamorados, de milagros, de hechos de armas, coplas para profesiones de monjas y diversas fiestas que durante su vida se celebraron en Valencia y que circulan sin nombre de autor». Encara que aquestes obretes pretenien difondre i depurar la nostra llengua, tingueren també l'efecte de reforçar el tòpic de l'home de poble (valencianoparlant), enfrontat als habitants de la capital (castellanoparlants), un recurs humorístic explotat posteriorment per una abundant literatura i cinematografia de baixa qualitat. Amb tot i això, les obres de Ros permeten també conèixer la societat valenciana del segle XVIII, amb textos amb un rerefons crític, com ara: «Romans nou, hon se reciten los treballs de la gent pobra, per lo cares que shan posat en Valencia totes les coses, y en especial lo menjatiu, de modo que hui costa el viure mes afanys» (1772).

Una altra anècdota sobre el tarannà de Carles Ros ens ha pervingut pel testimoni de l'esmentat Orga. Un dia que Ros estava a la tipografia de Joseph i Thomas Orga, corregint proves d'impremta, va veure un parell de melons: «Bons melons, amic Orga! Són de Foios? –Sí, senyor; li respongué aquell, i anem a tastar-los. I dient i fent, en partiren u damunt lo taulell del magatzem de comèdies. Ros, fent l'elogi dels melons, se'n menjà dues corbes tallades com la mitja lluna, i el suc li xorrava per les mans. –Rosa, cridà l'impressor, davalla la tobollola per a eixugar-se Don Carlos. Bah! Res d'això –digué aquest–, ja està. De la grava del carrer, n'agafà un pessic de pols, i al seu vestit de negre, tal vegada d'ofici, ho refregà, i allò fou l'eixugamans, i seguí corregint proves».

Carles Ros morí el 6 d'abril de 1773. La mort el sorprenué corregint les proves d'impremta dels «Formularios de escrituras públicas». El seu cos fou soterrat junt a l'església del Carme.

[Compartir en Facebook](#)

[Compartir en Twitter](#)

Enlaces recomendados: Premios Cine

C. Valenciana

València
El tiempo
Transportes en València
Tráfico en València
Cartelera de cine
Fallas
Servicios

Clasificados

tucasa.com
Iberpisos
Iberanuncio
Ibercoches
Iberempleo
Anuncios breves
Cambalache

Especiales

Lotería Navidad
Lotería el Niño
Fórmula 1
Premios Cine
Calendario Laboral
Calendario Escolar

levante-emv.com

Contacto
Atención al lector
Conózcenos
Localización
Política Medioambiental
Aviso legal
Política de cookies

Publicidad

Publicidad

Otras webs del Grupo Editorial Prensa Ibérica

Otras webs del Grupo Editorial Prensa Ibérica

Diari de Girona | Diario de Ibiza | Diario de Mallorca | Empordà | Faro de Vigo | Información | La Opinión A Coruña | La Opinión de Málaga | La Opinión de Murcia | La Opinión de Tenerife | La Opinión de Zamora | La Provincia | La Nueva España | Levante-EMV | Mallorca Zeitung | Regió 7 | Superdeporte | The Adelaide Review | 97.7 La Radio | Euroresidentes | Lotería Navidad | Premios Cine

